

“Jo nouse aallon kevähisen lailla.
Mi kahlehensa pirstoo kallioon.
Jo aamusi sun rusottelee mailla,
Jo keväthetkes tullunna sun on!”

“Työmies 10:nen vuotta 1895—1905.”

KYMMENEN VUODEN PERÄSTÄ

Liebknrecht kertoo, että Marx vähää ennen kuolemaansa († 1883) oli hänelle, oppilaallensa ja monivuotiselle ystävällensä lausunut: “Olen ylpeä Saksan työntekijöistä, he seisovat epäilemättä kansainvälisen työväenliikkeen etunenässä. Ja äsken lähetti kansainvälisen sosialistitoimiston toimeenpaneva valiokunta Suomen sosiaalidemokraattisen puolueen toimikunnalle sen ilmoituksen, että meidän puolueemme nyt prosenttimäärältään on *järjestön voimakkain puolue!* Ja tämä tulos ennen kuin kymmenen vuotta on kulunut sen perustamisesta! Eikö silloin vanha veteraani, joka oli muassa sen perustamisessa, koko sielullaan ja mielellään voisi sanoa, kuten Marx: “Olen ylpeä Suomen työväestöstä, se *seisoo prosenttimäärältään kansainvälisen työväenliikkeen etunenässä!*”

Tuskin kymmenen vuoden perästä prosenttimäärältään kansainvälisen työväenliikkeen etunenässä! Ei tosiaan semmoista olisi voinut uneksia silloin, kun nostettiin kysymys oman työväenpuolueen perustamisesta Suomessa!

“Ja se, mitä olette suorittaneet, on kannustava toisia yrittämään samaan tulokseen.”

Siis kelpaamme koko maailmalle esimerkiksi, “monille miljoonille,” puhuakseni Engelsin tavalla, “kaikkien maitten työntekijöille Siperiasta Californiaan saakka.”

Vähemmästäkin voi pieni kansa ylpeillä.

Sosialismi on nykyajan suurin kulttuuriliike, ja Suomen kansa tavallaan sen etunenässä, esimerkkinä kaikille muille!

Se kansa ei kuole, joka niin pitkälle on päässyt, rynnätkööt sitä vastaan kaikki hornan voimat! —

Muita parempia kuin ylpeileminen on kääntyminen omaan itseemme miettimään ja aprikoimaan "syntyjä syviä."

Kuinka olemme me, Kalevan syrjäinen kansa, päässeet näin pitkälle?

Syy on jotenkin selvä.

"Suomeni, kansani synnyinmaa!
Äitini kultanen, kallis!
Kyllin jo kärsit sä sorrantaa,
ellös kärsikö kauempaa.
ei sitä Luojasi sallis!

Tämä huokaus, joka satoja vuosia on kytenyt kärsivän sota-, virka- ja rahavallan alaisen kansan sydämessä, se puhkesi vihdoinkin mahtavasti esille, voittamattomana niinkuin kuohuva koski sulun takana, ja se ilmestyi selvempänä kuin kirkkain tähti yölliselle taivaan kannelle, sille liuskalle, joka maaliskuulla 1907 ensi kerran annettiin sorretun kansan käsiin. Tämä kansa oli saanut terävän asean, jolla se kävi vaatimaan *jakamattomassa* kansaneduskunnassa *viljelyspakkoa*, joka valaisi Schöfflen "antisosialistisen talonpoikauskallonkin" — mitä aatetta ei yksikamarisessa Saksassakaan ymmärretty tarjota — ja *kieltolakia*, joka aate niinkään oli lähtenyt sosialistisista aivoista ja nyt näin ihmeteltävällä tavalla *edellisen aatteen kanssa yhdessä* innostutti kansan syviä rivejä ja yhä edelleen tulee niitä innostuttamaan, kunnes molemmat toteutuvat koko laajuudessaan — sosialistisessa valtiossa.

Mutta jos ei sosialismi kasvaisikaan niin nopeasti kuin se nousi, jos se vielä menisi taaksepäinkin?

Kestihän aikoja meillä kuten muuallakin ennenkuin porvaristo voitti aatelin ja pappisvallan valtiollisella ja yhteiskunnallisella alalla. Aivan oikein. Mutta ero on kuitenkin valtava. Kun porvaristo nousi noita entisiä vallanpitäjiä vastaan, sai se apua kansan enemmis-

töltä, kansan syviltä riveiltä, jotka paljoo suuremmissa määrässä kuin vaurastunut, liikkeen etunenässä kulkeva porvaristo vaikuttivat voiton saantiin. Mutta nyt, kuka kohta enää seisoo noitten "ylempien kymmenen tuhannen" takana? Kallot muuttuvat *huimaavalla vauhdilla*, niin että muassa kulkijaakin hämmästyttää ja yhä suurempia ovat ne laumat, jotka eristyvät entisistä liittolaisistaan. Ja jokainen syvemmin ajatteleva ihminen tietää, että turhaa on vedota vaikkapa kanuunoihin ja kuularuiskuihin, kun kallojen sisältö kansan syvissä riveissä on muuttunut aivan toisenlaiseksi. Tämä on sangen hiljainen, usein näkymätön, mutta silti nopeasti kulkeva työ meidän aikanamme, jolloin yhteiselämä ja yhteistoiminta on niin tavattoman vilkasta, varsinkin *painetun sanan* ja suullisen *agitatsioonin* kautta.

Ei ole epäilemistäkään, että meillä, kuten muualla kaikenmoiset tilapäiset syyt voivat tuottaa tilapäisen takatalven Suomenkin nuorelle viljavainiolle. Mutta tällöisen satunnaisen vastoinkäymisen ei sovi lannistaa meitä yhtä vähän kuin se on puoluetovereitamme lannistanut muissa maissa samanlaisissa tilaisuuksissa. Sillä kansamme syvät rivit meillä ovat jo täysin itsetietoiset nykyisestä ja tulevasta suuresta tehtävästään — ja semmoiset ihmiset ja kansanluokat eivät kukistu eivätkä edes masennu tilapäisistä taka-iskuista. Sisällinen voima on murtumaton ja se pyrkii aina uudelleen osottautumaan sinä rautaisena tarmona, joka vain taisteluissa karaistuu.

"Pankaa", lausui Liebknecht Erfurtin kokouksessa, "koko teidän voimanne, koko teidän persoonallisuutenne teidän tehtävänne toteuttamiseksi... Mitä enemmän voimaa ja persoonallisuuttamme me heitämme vaakaan, sitä nopeammin olemme tarkoituksemme perillä ja sitä aikaisemmin me liehutamme sosialidemokratian voitonlippua nykyisen yhteiskunnan pakkolinnoilla".

Suomen sosialidemokraattinen työväenpuolue — jo Turussa puuttui vain nimi — on vasta elänyt kymmenen vuotta ja kohonnut ihmeteltävään korkeuteen. Kun taas kymmenen vuotta on maille mennyt, silloin — se

on meidän varma toivomme ja vakaumuksemme — on Suomenkin sosialidemokraattinen aate tunkeutunut vielä syvemmälle kansan sydämeen ja valloittanut uusia aloja. Sen minä uskon ja minä lausun samat sanat kuin Marxin uskollinen aatetoveri, kansainvälisen sosialismin toinen suuri mestari, Friedrich Engels, kaksi vuotta ennen kuolemaansa:

“Puoluetoverit, olen vakuutettu, että te edelleenkin tulette tekemään, mitä velvollisuutenne vaatii.”

“Kymmenen vuotta 1899—1909.”

SUOMEN ENSIMÄINEN SOSIALISTI

Suomen ensimmäinen sosialisti — kuka se mahtanee olla, huudahtaa varmaankin jokainen, kun näkee ylläolevan päällekirjoituksen. Tosiaan hänestä ei juuri tähän asti ole tietty mitään ja vielä vähemmän hänen laajanpuoleisesta kirjastaan, jonka on julaissut Saksassa saksankielellä.

Axel Niklas *Herlin**) syntyi Naantalissa v. 1838. Vanhemmat kappalainen Axel Herlin ja Charlotte Aejmelaeus. Tuli ylioppilaaksi 1859, luki ensin teologiaa, mutta jätti sen ja meni oppimaan Karlsruhen polyteknilliseen opistoon 1861—63. Kotiintultuaan palveli hän ensin kirjanpitäjänä ja sitte disponentina ja omistajana veljensä Gustaf Albertin äsken perustamassa Hill Helsingfors nimisessä hienotaetehtaassa, joka ei kuitenkaan kannattanut, vaan joutui vararikkoon v. 1870. Hoidettuaan sitten pientä teollisuusliikettä maalla menestyksettä, meni hän Venäjälle ja palveli tavallisena työmiehenä Tulan kuuluisassa metallitehtaassa noin pari vuotta. Oleskeli sitte isäpuolensa, kirkkoherra Laurilliusen luona Marttilassa, kirjoitteli sanomalehtiin ja otti uudestaan v. 1874 lähes 36-vuotiaana (!) ylioppilastutkinnon,

*) Seuraavat tiedot olen saanut osaksi *Finlands Jurister 1898* nimisestä teoksesta, osaksi lääninmaanmittari Axel Herliniltä ja toht. K. Kyrkiöndilta sekä lääninsihteerit A. Aholta, jotka pyynnöstä ne hyväntahtoisesti ovat antaneet.